

Van de redactie

Dit is de 29e uitgave van de Historische Vereniging Bergambacht.

Achtereenvolgens komen in dit nummer aan de orde:

1. Het voorjaarsprogramma 2017
2. Mededelingen bestuur & redactie
3. Aantekeningen van het gewone, dagelijkse leven (deel 3)
door A. den Ouden 1975.
(illustraties gevonden op internet)
4. Historische foto
5. Oud Nieuws: Mededelingen uit de Schoonhovensche
Courant van 1916
gezocht en gevonden door Huig Markus
6. Het Menselijk Bedrijf

Het voorjaarsprogramma 2017

Februari 2017

Op dinsdagavond 28 februari 2017 geeft de heer Jan van der Ent een lezing over een fietstocht langs de Limes.

Omschrijving van de reis:

De Limes route is een tocht langs de oude grenzen van het vroegere Romeinse Rijk.

Deze loopt van Katwijk naar Constansa aan de Zwarte Zee. Deze tocht heb ik gemaakt van 23 mei tot 13 augustus 2012. De heenreis naar Constansa gaat volgens de Limes route door Nederland, Duitsland, Oostenrijk, Hongarije en Roemenië. De lengte is ongeveer 3400 km.

De terug reis gaat via Roemenië, Hongarije, Slovenië, het zuiden van Oostenrijk, Italië, Zwitserland en dan naar de Loire in Frankrijk die ik gevolgd heb tot Chateau "Chambord". Daarna langs de oostkant van Parijs, door België naar Nederland.

Totaal gefietste afstand 7525 km. Veel vlakke routes, maar ook via het hooggebergte en Alpenpassen in Zwitserland. En zoals altijd, kamperen, behalve bij slecht weer.

De voordracht vindt plaats in de grote zaal van "de Schakel", Schoolstraat 24 te Bergambacht. De zaal gaat open om 19.30 uur en de lezing begint om 20.00 uur. Ook niet-leden zijn tegen een kleine vergoeding van € 2,00 van harte welkom.

Maart 2017

Op donderdagavond 30 maart 2017 vindt de Algemene Leden Vergadering plaats met na de pauze een nog nader in te vullen programma.

De ALV vindt plaats in de grote zaal van “de Schakel”, Schoolstraat 24 te Bergambacht. De zaal gaat open om 19.30 uur en de vergadering begint om 20.00 uur.

April 2017

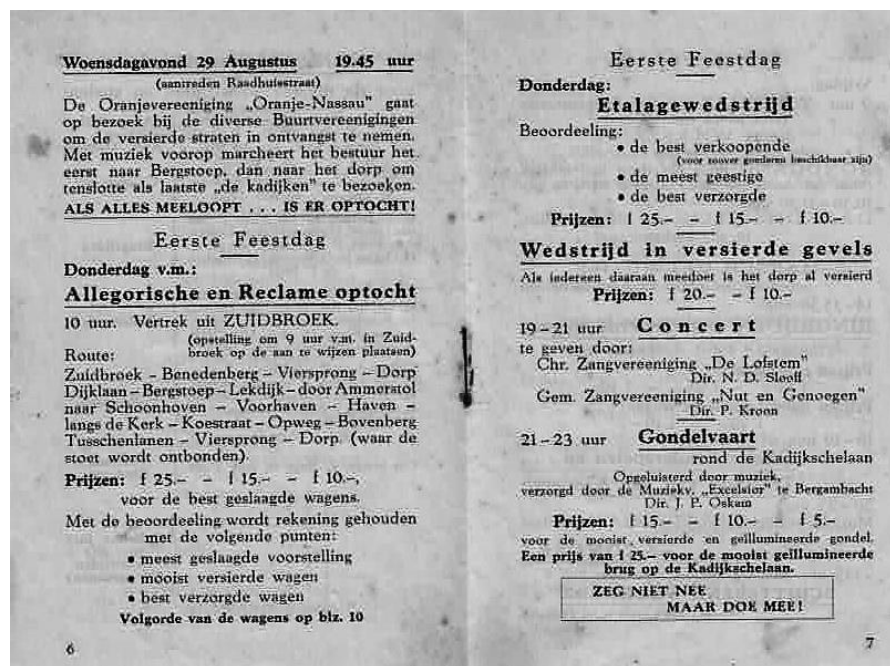
Op dinsdagavond 25 april 2017 geeft taalkundige drs. Stefan Bos een lezing over Straetvroeters, Piepmuize en Zeelte ofwel dialecten van Ammerstol, Bergambacht en Berkenwoude. In deze lezing wordt verteld over de herkomst en ontwikkeling van zowel het Standaard Nederlands als de dialecten van Ammerstol, Bergambacht en Berkenwoude. Ook zullen de kenmerken van het Krimpenerwaards en het Ammerstols, het Bergambachts en het Berkenwouds besproken worden. Alles zal met verhalen en vele voorbeelden worden verduidelijkt. Wie wil weten wat typisch Ammerstols, Burgambachs of Purkouws is, moet zeker komen.

De lezing vindt plaats in de grote zaal van “de Schakel”, Schoolstraat 24 te Bergambacht. De zaal gaat open om 19.30 uur en de vergadering begint om 20.00 uur. Ook niet-leden zijn tegen een kleine vergoeding van € 2,00 van harte welkom.

Mededelingen Bestuur & Redactie

De heer C. den Ouden heeft de vereniging een door de heer A. den Ouden (08 juli 1916 – 21 februari 2016) met de hand geschreven tekst over de winter van 1929 geschonken. In latere nummers zullen wij hier zeker gebruik van maken.

De heer Adrie de Lange uit Capelle a/d IJssel heeft de vereniging een programmaboekje uit 1945 van de Oranjevereniging Oranje-Nassau geschonken. Hieronder een kleine proeve uit dit boekwerkje.

Het bestuur is een ieder zeer dankbaar voor deze giften.

De uiterste inleverdatum van kopij voor het voorjaarsnummer is 31 januari 2017.

**HERREVELD
&
DE VOGEL**

Herreveld & de Vogel
Makelaardij Onroerend Goed
Pleinstraat 21a
2861 XE Bergambacht
Tel. 0182-35 20 99
www.herrevelddevogel.nl

vastgoedpro

Thuis in de groene Krimpenerwaard

H&V THUIS

**Feel the Power of
Water**

poselden
Viferzo
L'Oréal
INFINI

EASY BED COMFORT
Waterbed & Boxspringbed

Parallelweg 15, 2861 EC Bergambacht - Tel: 0182 - 512098 - info@easywaterbed.nl - www.easybedcomfort.nl

Aantekeningen van het gewone, dagelijkse leven 3

Scheepswerven

In Krimpen aan de Lek was het “de Rijsdijk”. In Lekkerkerk “Van Duivendijk” of de “Rijnvaart”. Ook die zijn verdwenen. In Nieuw-Lekkerland was de sloperij “De Koophandel”. Daar zijn heel wat schepen gesloopt. Het kleine werfje “Van Stam”, daar werden vissersschepen gebouwd, veelal voor de Zeeuwen.

Scheepswerf Van Duivendijk. Het slepen over de kruin van de dijk.

Scheepswerf Stam in Nieuw-Lekkerland

Eens in het jaar werd er kerk gehouden, dan kwamen Ds. Boone en Ds. Blaak. Van heinde en ver kwamen de mensen die dag daar naar toe.

Een tweetal voorvallen uit die tijd. Eén ervan was de grote brand in het bovineinde waar verschillende huizen afbrandden. En eens op een dag een hevige onweersbui, toen sloeg het op verschillende plaatsen in. Door het optreden van een politie-agent die stond te schuilen brak er geen paniek uit.

De peiling van de rivier

Dit gebeurde ook met een reep, door verschillende roeiboten omhoog gehouden. Aan weerszijden van de dijk werd dit

aangegeven met een vlag. De roeiboot met de peiler en schrijver er in. Zo werd de diepte van de Lek opgemeten. Was deze te ondiep, dan kwam later de baggermolen er aan te pas. Was deze te diep, dan werd er een zinkbed gemaakt, naar de plaats gesleept en met stortkeien afgezonken. Daarna liet men er zand op zinken.

De pontonniers en torpedisten

Boven het Bergstoepse veer werd wel eens een brug gebouwd over de Lek. Het materieel werd aangevoerd door schepen en sleepboten. Dordrecht was de kazerneplaats voor pontonniers en torpedisten. Langs de dijk werden jukken opgezet. Op de rivier boten met brugdekken, want de scheepvaart moest doorgaan.

In Ammerstol was de visserij "De Snackert". Was de brug klaar, dan mochten de kijkers er over wandelen. Daarna werd de brug weer afgebroken en naar Dordrecht gevaren.

Torpedisten bij de sloepenloods in Brielle

De lichten voor de scheepvaart

Deze werkten met cilinders. De ene kant rood en de andere kant groen. De lichten gingen met tussenpozen van enkele seconden aan en uit. Ook deze zijn verdwenen. De bewoners dicht bij deze lichten hadden een noodlantaarn. Bij storing, cilinders leeg of andere mankementen, werd er een lantaarn opgehangen, om toch als baken voor de scheepvaart te dienen. Verder had men nog de bakenmeester om toezicht te houden op het gebeuren op de rivier de Lek. Verder waren er ook nog peilhuizen. Daar werd dan het waterpeil geregistreerd. Eén persoon werd daarmee belast voor de aantekeningen.

De noodrijsstuiken

Op verschillende plaatsen langs de dijk stonden noodrijsstuiken. Deze konden gebruikt worden bij dreigende doorbraken.

Zij bestonden uit lange bossen griendhout, aangepunte palen en wat er verder zoal aan te pas kwam.

Ieder voorjaar werden deze stuiken door nieuwe vervangen.

Ze werden laag voor laag opgebouwd en stonden het hele jaar langs de dijk. Ook had men dijkmagazijnen. Wat bevond zich daarin?

Schoppen, spaden, rieken, kapmessen, kruitwagens, planken, touw en nog andere artikelen. De meeste dijkmagazijnen zijn gesloopt of tot woonhuis verbouwd, dus verdwenen.

Dijkmagazijn te Deest

De wielen of walen

Aan beide kanten van de Lek lagen deze. De stille getuigen van verschillende dijkdoorbraken. De een was groter dan de ander, de voornaamste is de Bakkerswaal te Lekkerkerk. Daar is vele jaren een aalscholverskolonie geweest. De bomen waren wit van de uitwerpselen van de aalscholvers. Vooral in de tijd van de jongen vlogen de ouden af en aan met vis. Wat de aalscholver eenmaal in zijn bek had werd niet snel losgelaten. Door vervuiling van de Lek zijn ze vertrokken naar elders.

De Bakkerswaal was tevens eendenkooi. Daar werden de wilde eenden gevangen en de nek omgedraaid; de kooiker was ook een vakman. De kooi moest onderhouden worden en wat er verder zoal te doen was.

Het onderhoud van de dijk

De dijken moesten ook goed onderhouden worden. Ten eerste het slepen. Op verschillende tijden werd de dijk gesleept. Met drie paarden voor de sleep; deze werd verzwaard, om de dijk gelijk glad te slepen. Het losse grind werd naar het midden gesleept.

Later stond er een trekker voor. De dijkwerkers werkten met de schop de kuilen bij. In het najaar werden de dijken met kar en paard begrind. Het grind was opgeslagen in de biggelbakken langs de dijk. Mooi speelgoed.

De potten en draden van de Elektriciteit en Telefoon moesten het nogal eens ontgelden. In de winter bij sneeuw dan kwamen de “tikkers” voor de dag. De melkboer en andere winkeliers gingen dan met de slee langs de klanten.

Om op de “tikkers” terug te komen: daar waren prachtige exemplaren bij. De paarden opgetuigd met pluimen, bellen of klokkenspel. Met de tikker werden ook familiebezoeken afgelegd, of er werd in een lange rij een rondje gereden.

De rietgorzen

Langs de rivier groeide veel riet. In de winter werd het riet gesneden. Met klomplaarzen aan moest je dan het gors op. Later moesten de bossen riet naar de dijk gedragen worden en ging men opstuiken.

Daarna de greppels open maken. In het voorjaar werd het riet schoongemaakt. Het afval of deek werd voor strooisel gebruikt in de varkenslopen. Dit schoonmaken gebeurde op de dijk of op de berm.

Verschillende rietgorzen zijn verdwenen. Opgespoten met zand voor opslagterreinen. Dat is ook gebeurd met het zandje te Lekkerkerk. Nu opslagterrein voor Oisterwijk. "De Snackert" is in gebruik bij Zanen Verstoep en bij Van Eesteren.

De grienden

Deze lagen zowel binnen- als buitendijks. Te onderscheiden in teengrienden en hakgrienden.

De teengrienden werden elk jaar gesneden. Allemaal winterwerk. De bossen teen werden uitgeschoten op lengte, opgebost en in het water gezet om te laten groeien. Begon de bast los te laten, dan werden de teenpalen en schilijzers voor de dag gehaald en maar schillen.

Daarna werd de teen op een prak gebonden en gedroogd om later weer opgebost te worden. De groene teen was Duitse Dot. Men had ook nog rode teen. Die werd veel gebruikt door de rietdekkers en boomkwekers. Ze werden geteld.

De hakgrienden werden om de vier jaar gehakt. Veel van dit hout ging naar de Hoepmakers, ook weer in verschillende lengtes. De takkenbossen naar de bakkers.

De grienden hadden ook hun onderhoud nodig. Eén of twee maal per jaar werd er geweid, gras en onkruid met de grashaak afgehaakt. Dan werden ook de dode stompen vervangen door nieuwe stekken.

Ook de grienden zijn praktisch verdwenen. Hier en daar nog knotwilgenbosjes en essen- of elzenhout, maar: veelal verwilderd.

Historische Foto

Berkenwoude: Dorpsstraat 8.
Woning fam. den Hoed (ouders van Gerrit);
in 1928 gekocht door fam. Markus (ouders van Huig).

Mededelingen uit de Schoonhovensche Courant van 1916 .

21 Jan , In de Woensdag gehouden vergadering van stemgerechtigde ingelanden van de polder Berkenwoude is met 150 tegen 40 stemmen besloten ,de bestaande windmolens te vervangen door een krachtmachine . Tot dekking van de kosten zal een geldlening worden aangegaan van ten hoogste f 20.000.=

7 Maart . Berkenwoude . Tot correspondent der intercommunale arbeidsbemiddeling is voor deze gemeente met ingang van 1 maart 1916,aangewezen de heer D.de.Geus.

--Zaterdag viel de 11 jarige J.Bol, terwijl hij met zijn broeder een schouw hout haalde in de diepe achterwetering en verdween in de diepte ,De reddingspogingen van zijn 12 jarigen broeder slaagde gelukkig ,zodat het ongeluk goed af liep .

20 maart . Het bestuur van de polder Berkenwoude heeft met meerderheid van stemmen besloten de levering van een gasmotorinstallatie ter vervanging van de windmolens op te dragen aan de N.V. Crossley-Motoren ,Den_Haag.

24 april , Paasch-Maandag hebben enige jonge dames alhier het Emmabloempje te koop aangeboden ten bate van de tuberculosebestrijding , er werden 200 bloempjes verkocht ,welke f 36.12 opleverden.

--Maandagavond had alhier de uitvoering plaats van het Fanfarekorps „Door Hulp Tot Stand Gebracht” Er werden 6 muziekstukken uitgevoerd en 2 toneelstukjes vertoond , Een en ander viel zeer in de smaak van het

talrijk publiek dat was opgekomen zoowel uit deze als uit naburige gemeenten,De vereniging kan dan ook met genoeg aan deze avond terugdenken .

8 Mei , Heden kalfde bij G.D.den.Hoed . een koe na een drachttijd van 10 ½ maand , ze schonk het leven aan een kalf van 127 pond .

22 Mei , In den nacht van Zondag op Maandag zijn ten nadele van de Visscher D.Boom alhier eenige ponden paling ontvreemd .de bewaarplaats was Maandag bij het onderzoek tenminste leeg.
De Visscher A.Berkouwer in den achterbroek vond Maandagmorgen eenige fuiken vernield in het water .

25 Mei , Aan de gemeenteveldwachter D.de.Geus is het Maandag reeds gelukt den palingdief op te sporen , Het is zekere C.B.afkomstig uit Oud-Alblas en hier tijdelijk als metselaarsknecht werkzaam . De paling werd in zijn kosthuis gevonden en in beslag genomen . Voor den burgemeester geleid ,bekende B , waarna hij op vrije voeten is gesteld . De volgende morgen vertrok hij reeds uit deze gemeente .

H.H. Landbouwers,
aangesloten bij de **Onderlinge Brand-
verzekering „Berkenwoude en Om-
streken”**, worden herinnerd aan **art. 8,**
alinea b, inzake **HOOIBROEI**. Hiervan
zal aan het Bestuur moeten worden kennis
gegeven, daar bij verzuim geen uitbetaling
bij brandschade zou kunnen plaats hebben.
De Voorzitter der O. B. V. „Berkenwoude
en Omstreken”,
M. VAN DORP.
De Secretaris **M. C. MOLENAAR.**

18 Juli , Werd eenige jaren geleden door de arbeiders gevraagd aan de landbouwers om kroos te mogen visschen , nu vraagt de gemeente arbeiders om tegen een dagloon dat werk te willen verrichten .Tot heden melde zich echter niemand aan .

– De heer Aart Oudenes vond in zijn land onder een hooihoop een nest met 24 jonge muizen .

28 Juli , Woensdagmiddag viel het 3 jarig dochtertje van C.Benschop alhier door de leuning van de brug aan de kerkweg in de wetering,Nadat zij kopje onder was geweest , werd haar door C.W.Molenaar , die daar aan het visschen was een hengel toegestoken welke ze greep .De metselaar H.de.Winter ging daarna gekleed te water en bracht het meisje op het droge .

21 Aug. , Zaterdagmiddag ging door een of ander toeval een jonge dame uit Lekkerkerk met haar fiets alhier te water . De vrouw van P.van.Bergen verleende haar hulp en hielp haar op het droge. -

-- Ongeveer 9 maanden geleden trapte de vrouw van A.v.d.W alhier in een stopnaald welke in de voet afbrak ,al dien tijd is de naald in de voet blijven zitten en veroorzaakte gedurig pijn ,Deze week is het uit de voet gevallen echter op een heel andere plaats waar het er in gedrongen was.

25 Sept , In de op Zaterdag gehouden vergadering van de gemeenteraad is benoemd tot telefoonhouder alhier de heer W.H.Slingeveld . -

---- Een adres inzake verhooging der jaarwedden van het onderwyzend personeel werd bij stemming verworpen

3 Oct , Door het breken van den kloetstok viel Vrijdagnamiddag een zoon van M.de.Jong.Gz .in de achterwetering uit de schouw .Door de in de nabijheid zijnde W.J.van.Dorp. werd hij gered, zonder diens hulp ware hij gewis verdrongen .

5 Oct, Dinsdagmorgen werd de dienstbode van L.van.Erk alhier, terwijl ze aan het melken was door een koe in het water gestoten , met de emmer melk bij zich ging ze naar de diepte, haar verloofde , die juist passeerde wende pogingen aan om haar te redden maar kon haar niet zo spoedig bereiken .Ze wist zich toen zelf te redden . --

--- Bij de varkenstelling is gebleken dat in deze gemeente 3686 varkens zijn .

24 Nov. Bij de heer K.Markus. timmerman alhier , zijn in de nacht van Dinsdag op Woensdag alle konijnen die zich in de hokken op het erf bevonden vermoord , vermoedelijk door een hond .

Het Menselijk Bedrijf

De Mandemaaker.

't Ondichte Vat. En houd geen nat.

*Die waatter schepte met een Mand,
Die scheen niet wel by Zyn Verstand:
Veel Handen soecken Heil te grypen,
mit gaatich Vat van deesen tyd,
Maar 't sal haar altemaal ontsypen,
Schep Heil in 't Vat der Eeuwigheid.*

**MAKERS VAN
CASTELEIJN
SINDS 1888**

**De bakker
vol lekkers
op de hoek**

- Heerlijke taarten
- vele soorten brood
- Woensdag = broodaanbiedingdag
- tevens verzorgen wij ontbijtservice

**Hét adres
waar u moet zijn!**

Hoofdstraat 84 • Bergambacht • tel. 0182-351205

Wij dragen graag een steentje bij.
Dat is het idee.

Rabobank Krimpenerwaard ondersteunt
Historische Vereniging Bergambacht

Rabobank. Een bank met ideeën.

www.rabobankkrimpenerwaard.nl

Rabobank

Schoonhoven en Gouda beleefden hoogtijdagen in de middeleeuwen. Dat kwam door de komst van de Franse edelmannen Jan en Guy van Blois. Deze bijzondere combinatie wordt tot in detail beschreven door Hennie Verhoef. Hij deed 30 jaar onderzoek naar de graven van Blois, die hier in de 14e eeuw de dienst uitmaakten. Het 'gewone volk' had daar veel baat bij, want er was volop handel en werkgelegenheid in en rond de kastelen. Iedereen pikte dankbaar een graantje mee. Te bestellen via www.historischeuitgavenschoonhoven.nl De introductieprijs bedraagt € 19,95.